

ORDNING FOR HOVEDGUDSTJENESTE

BØRSA, BUVIK OG SKAUN
MENIGHETER
AV DEN NORSKE KIRKE.

*Kort versjon uten enkelte av alternativene.
Tilrettelagt for liturg, klokker og medliturger.*

*ML = medliturg eller liturg. L = liturg.
P = predikant. A = alle. M = menigheten.*

I tillegg til dette heftet, trenger liturgen:

- 1) Norsk Salmebok av 2013 (N13)*
- 2) en aktuell variant av Dagens bønn*
- 3) Tekstboken*
- 4) Gudstjenesteboken av 1977 for messenoter.*

SAMLING

1 FORBEREDELSE

KLOKKERINGING

KORT STILLHET

TRE KLOKKESLAG

2 INNGANGSSALME

3 INNGANGSORD

Enten A

L: Kjære menighet.
Nåde være med dere
og fred fra Gud, vår Far,
og Herren Jesus Kristus.

eller B

L: Vår Herre Jesu Kristi nåde,
Guds kjærlighet
og Den hellige ånds samfunn
være med dere alle.

4 SAMLINGSBØNN

*Dagens bønn kan benyttes som samlingsbønn,
først og fremst på høytidsdager. Samlingsbønnen
kan innledes med:*

ML: La oss (takke og) be.

enten A

ML: Hellige Gud, vi er samlet for
ditt ansikt for å møte din
kjærlighet og sannhet. Send oss
din Ånd og gjør oss åpne
for det du vil gi oss.
La ditt ord slå rot i våre hjerter,
så Kristus lever i oss,
og vi blir ett i deg
og tjener deg i alle ting.

eller B

ML: Gode Gud,
 du som gir liv til alt som lever,
 vi priser deg
 for jordens skjønnhet,
 og for alt som lar oss kjenne at
 du er god.

Her for ditt ansikt ber vi:
 Gi oss lyttende ører,
 takknemlige hjerter
 og villige hender,
 så vi kan høre ditt ord,
 lovprise deg for din godhet,
 og i ord og gjerning
 vitne om dine storverk.

eller C

ML: Herre, jeg er kommet
 inn i dette ditt hellige hus
 for å ta imot
 hva du Gud Fader, min skaper,
 du Herre Jesus, min frelser,
 du Hellige Ånd,
 min trøster i liv og død,
 vil gi meg.
 Lukk nå opp mitt hjerte
 ved din Hellige Ånd,
 så jeg kan sørge
 over mine synder,
 leve i troen på din nåde
 og sammen med hele ditt folk
 fornyes hver dag
 i et sant og hellig liv.

eller D

ML: Gud, vi er kommet inn
 i ditt hellige hus
 for å ta imot det du vil gi oss.
 Lukk nå opp våre hjerter,
 så vi kan fornyes i troen på deg.

5 SYNDSBEKJENNELSE

Synsbekjennelsen innledes med:

L: La oss bøye oss for Gud
 og bekjenne våre synder.

*Det kan være kort stillhet før synsbekjennelsen
 eller før løftesordet. Liturgen kneler under syns-
 bekjennelse og stillhet. Synsbekjennelsen bes og
 fremsies av alle.*

A: Hellige Gud, himmelske Far,
 se i nåde til meg,
 syndige menneske,
 som har krenket deg med tanker,
 ord og gjerninger
 og kjenner lysten til det onde i
 mitt hjerte. For Jesu Kristi skyld,
 ha langmodighet med meg.
 Tilgi meg alle mine synder
 og gi meg å frykte
 og elske deg alene.

6 BØNNEROP KYRIE

A: Kyrie eleison. Gud Fader,
 miskunne deg .
 Kriste eleison. Herre Krist,
 miskunne deg
 Kyrie eleison. Hellig Ånd,
 miskunne deg.

LØFTESORD

enten A

L: Guds ord sier: Dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss for all urett.

1 Joh 1,9

eller B

L: Så høy som himmelen er over jorden, så veldig er Herrens miskunn over dem som frykter ham. Så langt som øst er fra vest, tar han syndene våre bort fra oss.

Salme 103,11-12

7 LOVSANG GLORIA

- kan utelates i fastetiden.

enten A

ML: Ære være Gud i det høyeste
M: og fred på jorden blant mennesker som Gud har glede i.
Vi lover deg, vi priser deg,
vi tilber deg, vi opphøyer deg.
Amen.

eller B

ML: Ære være Gud i det høyeste
M: og fred på jorden blant mennesker som Gud har glede i.
Vi lover deg, vi priser deg,
vi tilber deg, vi opphøyer deg.

KOR: Vi hyller deg
for din store herlighet,
Herre Gud, himmelske konge,
allmektige Fader.
M: Vi lover deg, vi priser deg,
vi tilber deg, vi opphøyer deg.
KOR: Herre, Guds enbårne Sønn,
Jesus Kristus,
Guds Lam
som bærer verdens synder,
miskunne deg over oss.
Du som sitter ved Faderens
høyre hånd,
hør vår bønn.
M: Vi lover deg, vi priser deg,
vi tilber deg, vi opphøyer deg.
KOR: For du alene er hellig,
du alene er Herren,
du alene er Den høyeste,
Jesus Kristus
med Den Hellige Ånd
i Faderens herlighet.
M: Vi lover deg, vi priser deg,
vi tilber deg, vi opphøyer deg.
Amen.

DÅPSSALME

Under siste verset av dåpssalmen kan gjerne medliturg(er) som skal lese Markusteksten, takkebønnen og/eller dåps- og misjonsbefalingen komme fram og stå i nærheten av liturgen. Vannet kan helles i døpefonten under salmen eller like etter trosbekjennelsen.

INNLEDNING TIL DÅP

L: I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn. Med takk og glede tar menigheten imot barnet/barna som i dag skal bli døpt i Guds hus. Gud har gitt oss livet og skapt oss til fellesskap med seg. Etter sitt ord og løfte tar Gud imot oss i dåpen og frelser oss fra synd og død. Vi forenes med Jesus Kristus til et nytt liv og innlemmes i den kristne kirke.

Jesus sier: For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.

Joh 3,16

Her kan presten eventuelt si noe kortfattet om den aktuelle dåpshandling. De følgende tekstene leses gjerne av en fra dåpsfølget eller av en annen medliturg. Liturgen innleder hver del. Hvis man ønsker å dele ut barnets bibelord kan det passe å gi dette nå. Liturgen kan lese ordet som gis til hver enkelt og eventuelt knytte en hilsen til overrekkelsen.

L: La oss høre hvor vennlig Jesus tar imot barna og åpner Guds rike for oss:

ML: De bar små barn til Jesus for at han skulle røre ved dem, men disiplene viste dem bort. Da Jesus så det, ble han sint og sa til dem: ”La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For

Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det.” Og han tok dem inn til seg, la hendene på dem og velsignet dem.

Mark 10,13-16

TAKKEBØNN

Ved særskilte anledninger kan det utformes en lokalt formulert takkebønn.

L: La oss takke og be:

ML: Evige Gud, du har skapt oss i ditt bilde og i dåpen kaller du oss ved navn. Vi takker deg for NN/barna, som skal døpes i dag. Hold din vernende hånd over henne/ham. Gi kjærlighet og visdom til alle som har del i ansvaret og omsorgen for henne/ham. Gud, hør vår bønn. Amen.

ORDET OM DÅPEN OG TROEN

L: La oss høre vår Herre Jesu Kristi ord om dåpen og troen:

ML: Jesus sa: Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.

Matt 28,18-20

FORSAKELSEN OG TROEN

L: La oss reise oss og sammen bekjenne forsakelsen og troen, som vi døpes til:

alle reiser seg og fremsier:

A: Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen.

A: Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper. Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag,

fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde. Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv. Amen.

Medliturg(er) kan nå gå tilbake til sine plasser, unntatt den som skal helle i vannet.

DÅPEN

Når alle har satt seg, kan vannet helles i døpefonten. Bønnen bes i nærheten av vannet.

L: Evige Gud, takk for at du tar imot oss i den hellige dåp. I dåpens vann renses du oss ved ditt ord fra all synd og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. I troen på ditt ord og løfte ber vi: La den nye fødsel skje ved din skapende Ånd.

Det første dåpsfølget kommer til døpefonten.

Det første dåpsfølget kommer til døpefonten.

L: Hva heter barnet?

Den som bærer barnet, sier barnets fornavn.

L: Vil dere at NN skal døpes til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og oppdras til et liv i den kristne forsakelse og tro?

Den som bærer barnet, og evt foreldre/foresatte og faddere, svarer:

Ja.

Bønnen før og etter korstegningen bes med åpen håndflate vendt mot barnet.

L: Gud bevare din utgang og din inngang fra nå og til evig tid. Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn, † til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.

L: Etter vår Herre Jesu Kristi ord og befaling døper jeg deg, NN, til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Liturgen legger (eventuelt sammen med foreldre/foresatte og faddere) hånden på den døptes hode og sier:

L: Den allmektige Gud har nå gitt deg sin hellige Ånd, gjort deg til sitt barn og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv. Fred være med deg, NN.

Dåpsbarnet kan løftes opp for menigheten og presenteres med ordene:

enten A

L: Dette er NN, vår søster/bror i Kristus. som er døpt inn i Kristi kirke og vår menighet.,

Dåpsfølget setter seg. Eventuell meditasjonsmusikk kan begynne nå, etter at alle barna er døpt.

LIVET I DÅPEN

Etter dåpen kan det tennes et lys for hvert barn. Lysene kan holdes av medliturg(er) mens verset fra Johannes 8 leses. Under selve lysteningen kan det være kort meditasjonsmusikk. Når dåpslysene er tent, sier liturgen eller medliturgen(e):

ML: Jesus sier: ”Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.”

Joh 8,12

Lysene settes på plass og brenner til gudstjenesten er ferdig. Medliturgen setter seg.

DÅPSOPPDRAGET

Liturgen vender seg mot menigheten og sier:

L: Kjære menighet. Gjennom dåpen setter Gud oss inn i sin verdensvide kirke. Han gir oss del i Jesu kall og oppdrag. La oss stå sammen i vitnesbyrd og tjeneste, inntil den dagen kommer da alt det skapte skal bli forløst ved vår frelser, Jesus Kristus.

L: Vil foreldre og faddere reise seg.

Dere er vitner om at barnet er døpt med den kristne dåp. Sammen med vår menighet og hele kirken har dere fått del i et hellig ansvar: Å vise omsorg for barnet, be for barnet, lære barnet selv å be og hjelpe barnet til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så barnet kan leve og vokse i den kristne tro.

HERRENS BØNN

Dersom det er nattverd i gudstjenesten, kan Herrens bønn falle bort her og erstattes med kun «Kjære Gud, jeg har det godt».

L: La oss (alle sammen reise oss og) be den bønningen Jesus har lært oss:

A: Vår Far i himmelen!
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde.
For riket er ditt og makten og æren i evighet.
Amen.

BØNNEVERS

L: La oss (alle sammen reise oss og) be om at Gud må være med barnet/barna som vi nå har døpt.

A: Kjære Gud, jeg har det godt. Takk for alt som jeg har fått. Du er god, du holder av meg. Takk at du går aldri fra meg. Pass på liten og på stor. Gud bevare far og mor. Og alle barn på jord.

(N13 nr 773)

LOVPRISNINGEN

L: Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde!

1 Pet 1,3

Hvis det er nattverd, og Herrens bønn er utelatt ved dåpen, kan bønneverset og lovprisningen bytte rekkefølge. Til sist kan her følge hele eller siste vers av dåpssalmen.

ORDET

8 DAGENS BØNN

L: La oss alle be.

M: Amen

9 FØRSTE LESNING

fra Det gamle testamentet Lesningen kan innledes slik:

ML: Det står skrevet hos/i ...

Lesningen kan avsluttes med:

ML: Slik lyder Herrens ord.

10 SALME / KORT STILLHET

Det kan synges en bibelsk salme, en annen salme eller være kort stillhet mellom lesningene.

11 ANDRE LESNING

fra Det nye testamentet utenom evangeliene. Lesningen kan innledes slik:

ML: Det står skrevet hos/i...

Lesningen kan avsluttes med:

ML: Slik lyder Herrens ord.

SALME FØR PREKEN

12 EVANGELIUM

Evangelielæsningen kan innledes og avsluttes med et hallelujaomkved eller en kort salme.

Evangelielæsningen kan benyttes.

ML: La oss (reise oss og) høre dagens evangelium.

M: Gud være lovet. Halleluja. Halleluja. Halleluja.

ML: Det står skrevet i evangeliet etter...

Menigheten står under lesningen. Lesningen avsluttes med:

enten A

ML: Hellige Herre, hellige du oss i sannheten. Ditt ord er sannhet. Amen.

eller B

ML: Slik lyder det hellige evangelium.

M: Gud være lovet. Halleluja. Halleluja. Halleluja.

13 PREKEN

Hvis en annen tekst enn evangeliet er prekentekst, kan denne leses ved innledningen av prekenen.

Prekenen kan avsluttes med lovprisningen:

P: Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd, som var og er og blir, én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.

Det kan gis tid til stillhet, en kort salme eller meditativ instrumentalmusikk etter prekenen.

SALME ETTER PREKEN

14 TROSBEKJENNELSE

CREDO

Dersom det er dåp i gudstjenesten, kan trosbekjennelsen utelates her, eventuelt kan det synges en trosbekjennelsessalme. Menigheten står under trosbekjennelsen.

ML: La oss (reise oss og) bekjenne vår hellige tro.

enten A (N13 nr 978)

A: Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper. Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde. Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse,

legemets oppstandelse og det evige liv.

Amen.

eller B (N13 nr 979)

A: Vi tror på én Gud, den allmektige Far, som har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig.

Vi tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, født av Faderen før alle tider, Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt, av samme vesen som Faderen. Ved ham er alt blitt skapt. For oss mennesker og til vår frelse steg han ned fra himmelen, og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria ble han menneske av kjøtt og blod. Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus, led og ble begravet, oppstod den tredje dag etter Skriftene og fór opp til himmelen, sitter ved Faderens høyre hånd, skal komme igjen i herlighet for å dømme levende og døde,

og hans rike
skal være uten ende.

Vi tror på Den hellige ånd,
som er Herre og gjør levende,
som utgår fra Faderen
og Sønnen,
tilbes og æres
sammen med
Faderen og Sønnen,
og som har talt gjennom
profetene.

Vi tror på én hellig,
allmenn og apostolisk kirke.

Vi bekjenner én dåp
til syndenes forlatelse
og venter
de dødes oppstandelse
og et liv
i den kommende verden.
Amen.

FORBØNN

16 KUNNGJØRINGER

17 FORBØNN

17. A. FORBØNN 1

ML: For din kirke på jorden,
for fellesskap
mellom de troende,
for evangeliets fremgang
i hele verden ber vi deg, Gud.

Menighetssvar (seks ledd til)

ML: For din kirke i vårt land,
for vår biskop
og våre menigheter,
for alle dine tjenere
og medarbeidere ber vi deg, Gud.

Menighetssvar

ML: Om vekst i troen
gjennom ord og sakrament,
om trofasthet i bønn,
om tålmodighet og glede
ber vi deg, Gud.

Menighetssvar

ML: Om frihet og fred i verden,
om brød til de sultende,
om rettferdighet
for flyktninger og forfulgte,
om fellesskap over grensene
ber vi deg, Gud.

Menighetssvar

ML: For vår konge og hans hus,
for alle som har lederansvar
iblant oss ber vi deg, Gud.

Menighetssvar

ML: For alle syke og nedbrutte,
for ensomme og forlatte,
for alle i fristelse og fare
ber vi deg, Gud.

Menighetssvar

ML: Om ditt nærvær i all nød,
om kraft til å tjene
og til en gang å nå det evige liv
ber vi deg, Gud.

Menighetssvar

Det kan nå følge bønnestillhet innledet med ordene:

ML: I stillhet
vil vi nå legge fram for deg
det hver og en av oss
har på hjertet.

Bønnestillhet

ML: Gud, vi ber deg.

Menighetssvar

17. B. FORBØNN 2

L: Allmektige, evige Gud,
vi takker deg og priser ditt
hellige navn, for du er god
og din barmhjertighet
tar aldri slutt.
Vi ber for den verdensvide kirke.
Gi enhet mellom alle troende.
La evangeliet ha fremgang i alle
land. Se i nåde til det folk som du
ga dine løfter i den gamle pakt.
Styrk forkynnere og misjonærer

og alle som strider troens gode
strid.

Vi ber for/om ...

Hold oss fast i din sannhet. Det
ber vi deg om, Gud vår Far.

Menighetssvar (tre ledd til)

L: Vi ber for menigheten vår.
Gi oss mot og vilje til å tjene deg.
Styrk oss gjennom Ordet og
sakramentene, så vi får kraft og
vilje til å stå sammen mot onde
krefter.

Kall konfirmantene våre til et liv
i tro og tjeneste.

Vi ber for/om ...

Led oss ved ditt ord og din
visdom. Det ber vi deg om, Gud
vår Far.

Menighetssvar

L: Vi ber for mennesker som har
det vondt, for syke og ensomme,
for hjemløse, for flyktninger og
krigsofre, for alle som lider urett
og er undertrykt, og for dem som
nylig er kommet til landet vårt.

Vi ber for/om ...

Hjelp oss å verne om menneskets
verd fra livets begynnelse til
livets slutt, det ber vi deg om,
Gud vår Far.

Menighetssvar

L: Vi ber for verden.
 Bevar alle jordens folk fra flom
 og tørke og velsign oss med godt
 og tjenlig vær. Gi oss vilje til å ta
 vare på jorden du har gitt oss. Gi
 fred og frihet for folk og
 nasjoner, rettferdighet i
 samfunn og arbeidsliv,
 velsignelse over arbeidet vårt,
 og evne og vilje til å dele på en
 rettferdig måte.
 Vi ber for/om ...
 Gi oss din fred. Det ber vi deg
 om, Gud vår Far.

Menighetssvar

17. C. FORBØNN 3

L: Evige Gud, himmelens og
 jordens skaper, vi takker og
 lovpriser deg for all din godhet
 mot oss.
 Vi ber for ditt skaperverk.
 Hjelp oss å forvalte det til beste
 for hverandre. Led folk og
 nasjoner til å leve i fellesskap og
 fred. Bevar vår konge og hans
 hus. Gi visdom og mot til alle
 som har lederansvar blant oss.
 Vi ber for/om ...
 Fri oss alle fra misunnelse og
 mistenksomhet og hjelp oss til å
 leve i fred og forsoning.
 Gud, vi ber.

Menighetssvar (tre/fire ledd til)

L: Vi ber for alle som lever i
 fattigdom. Vær vern og ly for
 dem som er på flukt fra krig og
 katastrofer. Vi ber om fred for
 Jerusalem og for alle som
 knytter sine håp til denne byen.
 Vi ber for det forsvarsløse liv.
 Vær nær hos alle som er syke og
 som trenger hjelp. Vi ber for alle
 som savner fellesskap og
 tilhørighet. Hold din vernende
 hånd over barnet i mors liv.
 Hjelp dem som utsettes for vold
 og overgrep.
 Vi ber for/om ...
 Gjør oss til tjenere som kan lytte,
 lindre og lege. Gud, vi ber.

Menighetssvar

L: Vi ber for din kirke på jord.
 Fyll den med din Ånd. Vern oss
 mot vrang lære og død
 gudsyndelse. Vær hos alle som
 blir forfulgt for ditt navns skyld.
 Vi ber for vår biskop (...) og for
 alle med lederansvar i vår kirke.
 Vi ber for vår menighet, for
 gudstjenester og samvær, for de
 som døpes i vårmenighet (...), for
 deres foreldre, faddere og andre
 som står dem nær. Vi ber for
 våre konfirmanter. Hjelp dem å
 finne sin vei gjennom livet. La
 dem kjenne seg omsluttet av din
 kjærlighet.
 Vi ber om/for ...
 Gi oss et åpent sinn i møte med
 mennesker av en annen tro eller
 overbevisning, så vi ikke
 fordømmer og taler usant om
 hverandre. Gud, vi ber.

Menighetssvar

L: Gode Gud, vi ber for de
 fellesskap hvor vi hører til, i
 menighet, familie, vennekrets og
 nabolag. Vi ber for våre
 barnehager og skoler, for
 bedrifter og arbeidsplasser og de
 som er arbeidsledige. Vær nær
 hos alle som strever med sitt liv.
 Vi ber for/om ...
 Vi ber for våre hjem.

La troskap og respekt prege vår
 omgang med hverandre.

*Det kan nå følge bønnestillhet innledet med
 ordene:*

ML: I stillhet
 vil vi nå legge fram for deg
 det hver og en av oss
 har på hjertet.

Bønnestillhet

L: Gud, vi ber.

Menighetssvar

17. D. FORBØNN 4

Far i himmelen,
 takk for at du skapte oss,
 og takk for at du skapte
 jorden vi bor på.
 Takk for at du kjenner oss
 og elsker oss. Hjelp oss til å ta
 vare på hverandre og på alt det
 du har skapt.
 Gud vi ber.

Menighetssvar

Kjære Jesus: Du fant venner du kunne glede deg sammen med og gråte hos. Takk for evnen vår til vennskap. Hjelp oss å være til stede for hverandre. La alle mennesker finne noen de kan stole på. Du har vist oss at alle mennesker er like viktige og like verdifulle. Vær nær hos alle som lider på grunn av uforstand eller ondskap. Hjelp oss å kjempe mot undertrykkelse og urett. Gud, vi ber.

Menighetssvar

Gode hellige Ånd:
Du viser oss veien vi skal gå.
Gi oss vilje og kraft til å gå den.
Gi oss visdom og styrke så vi kan stå sammen. Du har kalt oss til å være din kirke. Kom til oss med dine gaver og hjelp oss å være lys og salt i verden.
Gud, vi ber.

Menighetssvar

17. E. FORBØNN

Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. En lokalt utarbeidet forbønn kan disponeres etter følgende temaområder:

1. Jordens folk og nasjoner.
2. Vårt eget land og folk.
3. Den verdensvide kirke og kirken i vårt eget land.
4. Vår egen menighet, våre familier og stedet hvor vi bor.

5. Aktuelle hendelser.

17. F. FREDSBØNNEN

N13 nr 982

17. G. FAMILIEGUDSTJENESTE- BØNNEN FRA DEN FORRIGE ALTERBOKEN

Herre, vår Gud, du kjenner oss og elsker oss alle. Du vet at vi har gjort imot din vilje. Vi har glemt deg og det du vil vi skal gjøre. Vi har tenkt mer på oss selv enn på andre. Tilgi oss, for Jesu skyld.

Menighetssvar (to ledd til)

Bevar våre hjem og dem som står oss nær. Vær nær hos alle syke, ensomme og redde. Gi fred og rettferdighet i verden. Hjelp oss å dele med hverandre, så alle kan få mat og klær, hjem og arbeid. Det ber vi deg om, vår Gud og Far.

Menighetssvar

Kom til dem som ikke kjenner deg. Lær oss å fortelle andre om deg, og la ditt gode budskap, ditt evangelium bli forkynt for alle folk. Styrk vår menighet og kirken i alle land. La ditt lys skinne i verdens mørke. Led oss på veien som fører til livet. Det ber vi deg om, vår Gud og Far.

Menighetssvar

17. X. FRA ALTERBOKEN

AV 1920

L: Evige, barmhjertige Gud!

Vi takker deg for alle dine velgjerninger mot oss!

Du gir daglig brød, du gir glede og gode dager, du oppdrar oss ved trengsel og kors for ditt rike. Du har gitt oss ditt hellige ord, du har kalt oss til å høre hjemme i din kirke på jorden, og satt oss et evig mål hos deg!

Menighetssvar (fire ledd til)

L: Nå ber vi deg i vår Herre Jesu navn: Se nådig til din kristne kirke, bevar den og hellige den i din sannhet. La ditt ord bli forkynt klart og rent og dine sakramenter bli brukt rett.

Gi din kirke rettskafne tjenere, som både lærer vel og lever vel. Driv arbeidere ut i din høst, og lukk opp troens dør for alle folkeslag og for Israels folk.

Tenk i barmhjertighet på dem som stå ditt ord imot, og gi dem omvendelse til livet!

Menighetssvar

L: Gi fred på jorden og fred i hjertene. Gi verdens statsledere vilje og visdom til å fremme rettferd og fred, og la samarbeidet mellom folkene ha

fremgang. Hold din vernende hånd over vårt folk og fedreland og over våre landsmenn i det fjerne og på havet.

Bevar og velsign vår konge og hans hus, stortinget, kongens råd og all vår øvrighet.

Vern våre hjem, velsign våre skoler og høyskoler, led vår ungdom på dine veier!

Vær, o Gud, etter ditt løfte den ensliges forsvar og foreldreløses forelder. Gi alle syke og sorgfulle lindring og trøst, kom nådig de anfektete til hjelp, og dem som er i dødens nød. Vær deres styrke som lider trengsel for Jesu navns skyld. Gi et fredsommelig og lykkelig samliv, et godt og tjenlig vær, rettsindige og kristelige råd til all vår gjerning!

Menighetssvar

L: Ta denne din dyrekjøpte menighet i din varetekt. Hold anstøt borte fra oss, og forén oss i din hellige kjærlighet. La de som døpes til ditt navn, vokse opp i din frykt. Gi våre konfirmanter hjerte til å forsake og tro. Gi dine nattverdgjester fred og evig liv ved ditt bord!

Menighetssvar

L: Miskunne deg, o Gud, over alle mennesker etter din store kjærlighet i Jesus Kristus, vår Herre. Og når vår time kommer, gi oss da å dø salig bort fra denne verden, og på den ytterste dag å stå opp til din herlighet!

Menighetssvar

17. L. LITANIET

N13 nr 980

FASTEKOLLEKTEN

ML: Vi takker deg, Gud, vår Far, du som har gitt oss din enbårne Sønn, Jesus Kristus, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv. Vi takker deg, Jesus Kristus, du som har båret våre synder på ditt hellige legeme og slettet ut vår skyld med ditt blod. Vi takker deg, hellige Ånd, du som gir oss denne tro i våre hjerter at Jesus Kristus er vår eneste redning og frelse. Gud, gi oss din nåde, så vi fullt og fast tror at alle våre synder er tilgitt for Jesu Kristi lidelse og døds skyld. Styrk oss ved din hellige Ånd, så vi daglig motstår synd og fristelser og alltid holder oss nær til Jesus, inntil vi ser ham ansikt til ansikt. Vi ber i Jesu Kristi navn.

A: Amen.

VI MINNES VÅRE DØDE

ML: Vi (reiser oss og) minnes våre døde.

Menigheten reiser seg/blir stående.

ML: I den siste tiden har vi mistet en/disse av våre.

Navnene til avdøde leses opp. Kort stillhet. enten A

ML: Lær oss å telle våre dager, så vi kan få visdom i hjertet.

Sal 90,12

eller B

ML: Jesus sier: ”Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør.”

Joh 11,26

Liturgen ber her en bønn for de pårørende og alle sørgende, for eksempel slik:

L: Allmektige Gud, du som er opphavet til all nåde og en kilde for all trøst, vi ber deg, se i nåde til alle som sørger, slik at de kan legge alle sine sorger på deg, og at de kan kjenne trøsten og omsorgen i din kjærlighet ved Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Menighetssvar (det siste)

HERRENS BØNN

Herrens bønn kan sløyfes her hvis det er dåp eller nattverd.

enten A

A: Vår Far i himmelen!
 La navnet ditt helliges.
 La riket ditt komme.
 La viljen din skje
 på jorden slik som i himmelen.
 Gi oss i dag vårt daglige brød,
 og tilgi oss vår skyld,
 slik også vi tilgir våre skyldnere.
 Og la oss ikke komme i fristelse,
 men frels oss fra det onde.
 For riket er ditt
 og makten og æren i evighet.
 Amen.

18 MENIGHETENS TAKKOFFER

Takkofferet kan samles inn her eller under salmen i ledd 19. Takkofferet kan avsluttes med en kort bønn, for eksempel denne:

L: Evige Gud, din er jorden og det som fyller den. Alt vi eier tilhører deg. Av ditt eget gir vi deg tilbake. Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn. Amen.

NATTVERD

19 FORBEREDELSE AV MÅLTIDET

SALME

Menighetens takkoffer kan samles inn her mens salmen synges eller under ledd 18. Liturgen ikler seg messehaket. Takkofferet bæres fram mens alterbordet dekkes. Brød og vin settes på alteret, dersom dette ikke har skjedd ved gudstjenestens begynnelse. Brød legges på disken, og vin helles i kalken. Forberedelsen kan avsluttes med en kort bønn.

20 TAKKSIGELSE OG BØNN

HILSEN

L: Herren være med dere.

M *reiser seg og synger:*

Og med deg være Herren.

L: Løft deres hjerter.

M: Vi løfter våre hjerter til Herren.

L: La oss takke Herren vår Gud.

M: Det er verdig og rett.

INNLEDENDE LOVPRISNING

L: I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre.

TREENIGHETSTIDEN

L: han som du sendte til frelse for verden, for at vi ved hans død skulle få tilgivelse for syndene og ved hans oppstandelse vinne det evige liv.

ADVENT

L: han som du sendte til frelse for verden for å oppfylle de løfter du gav ditt folk gjennom profetene.

JUL OG MARIA BUDSKAPSDAG

L: han som for vår skyld ble menneske for at vi skulle bli dine barn, frelst ut av mørket og inn i ditt underfulle lys.

ÅPENBARINGSTIDEN

L: han som åpenbarte din herlighet for verden, så den som følger ham ikke skal vandre i mørket, men ha lys og evig liv.

FASTE

L: han som elsket oss og gav seg selv for oss, så han ble lydig til døden, ja døden på korset.

PÅSKE

L: han er det rette påskelam, som har båret våre synder, og ved sin oppstandelse har han seiret over døden.

KRISTI HIMMELFARTSDAG OG SØNDAG FØR PINSE

L: han som for opp til himmelen og nå sitter ved din høyre hånd.

PINSE

L: Han som troner ved din høyre hånd og har sendt Den hellige ånd over sine vitner, så ditt folk kan juble av glede og forkynne dine store gjerninger på mange tungemål.

ALLEHELGENSDAG OG ANDRE MARTYRDAGER

L: han som var Frelser og forbilde for alle dine hellige som har fullført løpet og bevart troen.

Alle kirkeårsprefasjonene avsluttes slik:

L: Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende synge:

HELLIG SANCTUS

A: Hellig, hellig, hellig,
er Herren Sebaot.
All jorden er full
av din herlighet.
Hosianna i det høyeste.
Velsignet være han
som kommer i Herrens navn.
Hosianna i det høyeste.

NATTVERDBØNN

L: Vi priser deg, hellige Gud,
himmelens og jordens Skaper, du
som har elsket verden og gitt din
Sønn, Jesus Kristus, for at han
skulle frelse oss fra synd og død
og vinne deg et hellig folk. Vi ber
deg: Send din Ånd over oss og
dine gaver, så vi i tro kan ta imot
Jesus Kristus i brødet og vinen.

INNSTIFTELSESORD

VERBA

L: Vår Herre Jesus Kristus,
i den natt da han ble forrådt,
tok han et brød, takket, brøt det,
gav disiplene og sa:
Ta dette og ét det.
Dette er mitt legeme
som gis for dere.
Gjør dette til minne om meg.
Likeså tok han kalken
etter måltidet,

takket, gav dem og sa:
Drikk alle av den.
Denne kalk er den nye pakt
i mitt blod, som utøses for dere
til syndenes forlatelse.
Gjør dette så ofte
som dere drikker det,
til minne om meg.

HERRENS BØNN

leses eller synges. (N13 nr 985.1)

enten A

A: Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje
på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.

21 NATTVERD- MÅLTIDET

FREDSHILSEN *PAX DEI*

Liturgen vender seg mot menigheten og sier:

L: Ta imot hverandre som Kristus
tar imot oss. Guds fred.
M: Guds fred.

DU GUDS LAM AGNUS DEI

A: Du Guds Lam,
som bærer verdens synder,
miskunne deg over oss. (2x)

Du Guds Lam,
som bærer verdens synder,
gi oss din fred.

L: Kom, for alt er (gjort) ferdig.

UTDELING

Under utdelingen kan det synges en eller flere salmer, korsang eller annen egnet musikk.

enten A

L: Dette er Jesu legeme.

ML: Dette er Jesu blod.

eller B

L: Kristi kropp, gitt for deg.

ML: Kristi blod, utøst for deg.

Barn og andre som kommer fram og som viser at de ikke skal motta nattverden, velsignes av den som bærer brødet, med håndspåleggelse eller kors-tegning. Som velsignelsesord anbefales et av følgende ord:

enten A

L: Gud velsigne deg
og bevare deg.

Når det er utdeling med felles knefall, kan freds-ønsket komme til slutt eller etter hvert knefall.

L: Den korsfestede og opp-standne Jesus Kristus har nå gitt dere/oss sitt hellige legeme og blod som han gav til soning for alle deres/våre synder. Han styrke dere/oss og holde dere/oss oppe i en sann tro til

det evige liv. Fred være med deg.
Amen.

22 MÅLTIDETS AVSLUTNING

TAKKEBØNN

ML: Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignede gaver. Vi ber deg at du ved disse gavene vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærlichkeit og stadfeste i oss håpet om det evige liv, for Jesu Kristi skyld.

Kalk og disk dekkes med kalkkledet. Kalk og disk, samt vinkanne og brødeske, kan settes tilbake på sidebordet.

SENDELSE

23 SALME

24 VELSIGNELSEN

LOVPRISNING

BENEDICAMUS

ML La oss prise Herren.

M Gud være lovet. Halleluja.

Halleluja. Halleluja.

VELSIGNELSE *BENEDICTIO*

L: Herren velsigne deg
og bevare deg.

Herren la sitt ansikt
lyse over deg

og være deg nådig.

Herren løfte sitt åsyn på deg
og gi deg fred.

M: Amen. Amen. Amen.

3 X 3 BØNNESLAG

25 UTSENDELSE

ML: Gå i fred. Tjen Herren med
glede.

26 POSTLUDIUM / UTGANGSPROSESJON